

Gdańsk 2030 Plus

Strategia Rozwoju Miasta

1. Wprowadzenie

Rozwój Gdańska od dawien dawna oparty jest na otwartości, swobodnych przepływach ludzi, towarów i myśli. Gdańsk to miasto portowe, gościnne, otwarte na zmiany, nowe wyzwania i możliwości. Utożsamiane z Gdańskiem hasła - wolność i solidarność - to nie tylko górnolotne idee, ale idące za nimi konkretne działania. W zgodzie z tymi tradycyjnymi wartościami i z pokorą wobec wyzwań przyszłości nadeszła chwila próby określenia tego, co najważniejsze dla przyszłości naszego miasta.

W niniejszym dokumencie stanowiącym koncepcję rozwoju wypowiadają się przede wszystkim dzisiejsi mieszkańcy Gdańska, nie tylko snując wizje i oczekując, ale wspólnie planując przyszłość.

U podstaw planowania trwałych kierunków rozwoju przyjęto założenie, że określone dzisiaj cele i priorytety będą wzbogacane o wartości dodawane w długiej perspektywie czasowej. To wzbogacanie i dodawanie wpisane jest w otwartą formułę tworzenia Strategii Rozwoju Miasta **Gdańsk 2030 Plus**. Plus oznacza zarówno długookresową wizję rozwoju i otwartą przestrzeń, gdzie przyszłość miasta nie zamyka się w jego granicach administracyjnych, a konsekwentnie bierze pod uwagę cały obszar metropolitalny, tendencje rozwojowe regionu, kraju i Europy. Plus to nowi mieszkańcy Gdańska, ci którzy jeszcze się nie urodzili, ale także przybywający do miasta studenci, turyści i przedsiębiorcy. Plus to wreszcie nie tylko wartość gospodarcza, ale wartość kulturowa i społeczna wywodząca się z historii, dziedzictwa, mądrości i kodu etycznego miasta. Gdańsk Plus to bogactwo materialne i duchowe, które zapewnia mieszkańcom wysoką i trwałą jakość życia.

Celem Strategii jest określenie priorytetów, które będą podstawą dla rozwoju za 20 lat, a nawet dłużej. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców, zarówno obecnych, jak i przyszłych, Strategia nakreśla kierunki, które będą wzmacniały potencjał społeczny, gospodarczy i kulturowy Gdańska. Daje podstawy do świadomego kształtowania procesów zachodzących w mieście oraz wzmacnia impulsy rozwojowe metropolii gdańskiej i całego Pomorza.

Strategia Rozwoju Miasta jest kompromisem wypracowanym pomiędzy poszczególnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, stanowiącymi wspólnotę mieszkańców Gdańska. Ma przyczynić się do zharmonizowania działań odejmowanych z inicjatywy różnych grup mieszkańców i środowisk. Strategia jest podstawą wyznaczania konkretnych kierunków

rozwoju społecznego, przestrzennego i gospodarczego, które następnie zdefiniowane zostaną w Programach Operacyjnych.

Autorami Strategii są mieszkańcy Gdańska, wszyscy którzy włączyli się w prace nad jej tworzeniem. Wywiady, ankiety, spotkania z mieszkańcami, uwagi i komentarze pozwoliły sformułować wspólne mianowniki, łączące długofalowe priorytety z obecnymi oczekiwaniami i nadziejami.

2. Trendy rozwojowe

Kierunki i cele rozwoju Gdańska nawiązują do dotychczasowych doświadczeń w zakresie kluczowych procesów społeczno-gospodarczych, zapewniając tym samym ciągłość procesów planowania strategicznego. Analiza dominujących obecnie uwarunkowań społecznych i gospodarczych daje podstawy do wyznaczania celów i podejmowania działań służących umacnianiu pozytywnych trendów oraz odwracaniu tendencji niekorzystnych dla długofalowego rozwoju miasta.

Zachodzące w ostatnich latach w Gdańsku, metropolii i Europie przemiany demograficzne, społeczne, gospodarcze i kulturowe wynikają zarówno z globalnych procesów i zjawisk, takich jak: narastająca mobilność mieszkańców, nowe technologie, zmiana stylów życia i oczekiwań mieszkańców oraz lokalnych uwarunkowań. Początek XXI wieku charakteryzuje się dynamicznym postępem technologicznym i globalizacją. Nie pozostają one bez wpływu na samych mieszkańców Gdańska, ale także przestrzeń i otoczenie, w którym żyją.

Mieszkańcy są najważniejszymi twórcami i odbiorcami wszelkich przemian miasta, a struktura i skala przemian demograficznych najlepiej ilustruje tendencje społeczno-gospodarcze. Gdańsk, zamieszkiwany przez 460 tysięcy mieszkańców, jest jednym z największych miast Polski i Regionu Bałtyku, a w obszarze metropolitalnym, którego jest centrum i największym ośrodkiem, żyje ponad 1,2 miliona osób. Gdańsk, jako jeden z niewielu ośrodków metropolitalnych w Europie Środkowej, cechuje się pozytywnymi trendami demograficznymi. W dobie globalizacji i sieciowych powiązań, różnorodność oraz skoncentrowany potencjał gospodarczy i intelektualny stanowią w coraz większym stopniu o możliwościach rozwoju i konkurencyjności miasta i metropolii.

Metropolia gdańska jest największym w Polsce północnej ośrodkiem akademickim, gdzie funkcjonują 23 wyższe uczelnie kształcące 100 tysięcy studentów. Roczna liczba absolwentów przekracza 26 tysięcy osób rocznie. Unowocześniana i rozbudowywana baza edukacyjna, na każdym szczeblu nauczania oraz szerokie spektrum dostępnych kierunków kształcenia, czyni z Gdańska metropolitalne centrum oświatowe. Gdańszczanie są aktywni społecznie. Zaangażowanie i współodpowiedzialność mieszkańców Gdańska ujawniła się m.in. w wysokiej frekwencji w głosowaniu dotyczącym budżetu obywatelskiego w roku 2014. Mieszkańcy potrafią się jednoczyć i samoorganizować oraz tworzyć formalne i nieformalne koalicje i ponadlokalne sieci partnerstw. Ta obywatelskość wyraża się w poczuciu tożsamości lokalnej bazującej na bogatym dziedzictwie kulturowym Gdańska.

Najważniejszym wyzwaniem rozwojowym jest przyciąganie nowych mieszkańców do Gdańska oraz zahamowanie migracji zewnętrznych, a także podnoszenie poziomu edukacji, tworzenie innowacyjnych powiązań systemu współpracy między poszczególnymi etapami kształcenia oraz dostosowanie szkolnictwa, w tym w szczególności zawodowego, do potrzeb rynku pracy.

Transport od początków dziejów Gdańska stanowił podstawę jego rozwoju i do dziś miasto, położone na skrzyżowaniu szlaków wodnych i lądowych, jest najważniejszym węzłem komunikacyjnym między Skandynawią, a południowo-wschodnią Europą. W czasach wzrostu znaczenia przepływów, położenie i infrastruktura Gdańska, Gdyni oraz obszaru metropolitalnego ułatwiają wymianę dóbr, usług i idei. Kluczowe znaczenie ma gospodarka morska. W ostatnich latach odnotowano intensywny wzrost obrotów przeładunkowych. Jest to efektem wybudowania w 2007 roku i rozwoju największego w Polsce terminalu kontenerowego. Gdański port posiada zróżnicowane zaplecze przeładunkowe oraz korzystne warunki nawigacyjne i infrastrukturalne umożliwiające przyjmowanie i przeładowywanie największych na świecie kontenerowców. Wzrost przeładunków cechuje niezwykle wysoka dynamika: ze 100 tysięcy TEU w roku 2007 do 1,2 miliona TEU w 2013. Docelowo terminal ma osiągnąć roczną zdolność przeładunkową 4 milionów TEU.

Niezbędny warunek rozwoju transportu intermodalnego (wykorzystującego więcej niż jeden środek transportu) stanowi poprawa lądowej dostępności komunikacyjnej Gdańska. Jest ona realizowana m.in. poprzez modernizację linii kolejowej E-65/CE65 Gdynia-Warszawa, budowę autostrady A1 ułatwiającej komunikację z południem Polski i Europy, modernizację dróg ekspresowych (S6 i S7), co lepiej skomunikuje Gdańsk ze wschodem i zachodem Europy. Szczególnie ważne miejsce w systemie transportowym metropolii pełni dynamicznie rozwijający się Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy, który w ciągu ostatnich 10 lat odnotował ośmiokrotny wzrost liczby pasażerów i w 2013 roku obsłużył blisko 3 miliony pasażerów, co dało mu drugie miejsce wśród regionalnych portów lotniczych Polski. Trwająca obecnie rozbudowa zwiększy przepustowość lotniska do 7 milionów pasażerów rocznie.

Ważnym czynnikiem i wyzwaniem rozwojowym dla metropolii jest wzrost mobilności jej mieszkańców, czemu służy systematycznie usprawniany system komunikacji. Jego oś stanowi Szybka Kolej Miejska w Trójmieście. Dalsza rozbudowa SKM i nowa linia Pomorskiej Kolei Metropolitalnej łącząca centrum Gdańska z lotniskiem i podmiejskimi terenami Kaszub, wyraźnie poprawią dostępność w metropolii. Wydatki inwestycyjne na transport i łączność w

latach 2007-2012 wyniosły 2,1 miliarda zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca uczyniło Gdańsk liderem w kraju. Rozwijanie systemu transportu publicznego w mieście, realizowane zarówno przez zakup autobusów i tramwajów, jak też modernizację oraz rozbudowę sieci tramwajowej, skutkuje bardzo wysokim (33,5%) odsetkiem mieszkańców korzystających na co dzień z komunikacji zbiorowej. Na szczególną uwagę zasługuje również wyjątkowo dynamicznie rozwijająca się infrastruktura i ruch rowerowy w Gdańsku. W ostatnich dziesięciu lat długość ścieżek rowerowych zwiększyła się ponad dwukrotnie, zaś w ciągu ostatnich dwóch lat ruch rowerowy wzrósł o 33%.

Do zasadniczych wyzwań transportowych należy dalsze ulepszanie systemu komunikacji zbiorowej, poprawa jakości i rozbudowa dróg, usprawnianie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej metropolii gdańskiej.

Biznes tworzy materialne podstawy dobrobytu każdego miasta. Gdańsk i metropolia gdańska należą do najważniejszych gospodarczo zespołów miejskich w Polsce, zajmując piątą lokatę pod względem wytwarzanego PKB na mieszkańca, z najwyższą dynamiką wzrostu w latach 2009-2011. Poziom i wzrost PKB przekłada się na wzrost dochodów mieszkańców, które są jednymi z najwyższych w Polsce.

Najistotniejsze sektory gospodarki Gdańska bazują na funkcji transportowej, w szczególności związanej z morzem. Przemysły tworzące znaczną wartość dodaną oparte są o transport morski, rafinerię i stocznie, uzupełniane są przez prężnie rozwijający się sektor energetyczny, chemiczny, biotechnologiczny, IT i inne. Szczególnie dynamicznie rozwija się w ostatnich latach sektor logistyczny z zapleczem produkcyjno-magazynowym. Tereny inwestycyjne, zarówno w sąsiedztwie portu, jak i w pobliżu obwodnic Gdańska, są atrakcyjnym magnesem rozwojowym dla produkcji przemysłowej i logistyki.

Gdańsk i metropolia należą do największych i najbardziej dynamicznie rozwijających się w Europie Środkowej centrów usług biznesowych (BPO), oferujących nowoczesne powierzchnie biurowe w centralnym pasie usługowym Gdańska. Integracja działań rozwojowych w ramach obszaru metropolitalnego przynosi wymierne efekty synergii, czego przykładem może być wykorzystanie inteligentnych technologii w rozwoju i zarządzaniu miastem i metropolią (*smart city*).

Jednym z głównych wyzwań metropolitalnych jest komercjalizacja wiedzy w międzysektorowej współpracy nauki, biznesu i administracji, rozwój przemysłu, a także

dywersyfikacja i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz przyciąganie nowych inwestorów.

Przestrzeń Gdańska jest jednym z jego najważniejszych atutów, decydujących o atrakcyjności mieszkaniowej i turystycznej. Gdańsk wraz z Sopotem, Gdynią oraz obszarem metropolitalnym, z uwagi na swoje zabytki, dziedzictwo, plaże, morze i rzeki, jeziora, Żuławy i pobliskie Kaszuby, lasy i tereny zielone, urozmaiconą rzeźbę terenu, należą do najczęściej odwiedzanych centrów turystycznych w Europie Środkowej. Od lat systematycznie wzrasta liczba osób odwiedzających Gdańsk, która w roku 2013 wyniosła ponad 6 milionów. Dodatkowo liczne imprezy kongresowe, targowe i wystawiennicze, w tym dedykowane jednemu z największych lokalnych atutów miasta – bursztynowi – czynią z Gdańska nie tylko Światową Stolicę Bursztynu, ale także jedną z najbardziej atrakcyjnych destynacji turystyki biznesowej w basenie Morza Bałtyckiego. Co roku w Gdańsku organizowanych jest prawie 4,5 tysiąca spotkań biznesowych, takich jak kongresy, targi i wystawy, w których w 2013 roku udział wzięło blisko pół miliona osób. Oferta turystyczna wzbogacana jest przez szeroką, zróżnicowaną i stale wzbogacaną ofertą kulturalną, tworzoną wokół kolejnych symboli Gdańska. Do najbardziej znamienitych i utożsamianych z tymi symbolami należy Europejskie Centrum Solidarności, Muzeum II Wojny Światowej, Muzeum Bursztynu, jak również Gdański Teatr Szekspirowski i Muzeum Narodowe z niezwykłym obrazem „Sąd Ostateczny”. Gdańsk jest najważniejszym centrum kulturalnym północnej Polski z licznymi muzeami, operą, filharmonią, teatrami i festiwalami, takimi jak: *Solidarity of Arts*, *Festiwal Goldberowski*, *Alternativa*, *FETA*, *Mozartiana*, *Actus Humanus*, czy *Siesta Festival*.

Przestrzenie miasta podlegają systematycznej rewitalizacji, dzięki czemu podnoszona jest jakość przestrzeni publicznych, w tym rekreacyjnych. Potencjał stworzony przez jeden z najpiękniejszych w Europie stadionów PGE Arena Gdańsk, wraz z halą widowiskowo-sportową Ergo Arena i innymi obiektami sportowymi i rekreacyjnymi, tworzą w Gdańsku wyjątkową przestrzeń dla zdrowia i sportu. Na szczególną uwagę zasługuje również wyjątkowo dynamicznie rozwijająca się infrastruktura rowerowa i ruch rowerowy w Gdańsku. W ostatnich dziesięciu latach długość ścieżek rowerowych zwiększyła się ponad dwukrotnie, a w ciągu ostatnich dwóch lat ruch rowerowy wzrósł o 33%. Wyjątkowa przestrzeń Gdańska jest jego magnesem, przyciągającym z powodzeniem mieszkańców, inwestorów i turystów.

Ważnym wyzwaniem pozostaje poprawa jakości przestrzeni miasta, ochrona walorów przyrodniczych i lepsze wykorzystanie potencjału kulturowego.

3. Proces budujący Strategię

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Miasta i definiowania dalekosiężnych priorytetów, kierunków i celów jest ciągłym procesem, w którym mogą uczestniczyć wszyscy mieszkańcy. Określanie wyzwań rozwojowych, identyfikacja problemów, a wreszcie wyłonienie składowych wspólnej wizji wymagają społecznej aprobaty. Dialog i współodpowiedzialność tworzące fundamenty trwałego rozwoju są dziś podstawą wspólnego, partycypacyjnego zarządzania rozwojem miast. Celem procesu budowania Strategii Rozwoju Miasta było nie tylko wspólne stworzenie wizji, priorytetów i celów, ale także, zasadnicze w nowoczesnej polityce społecznej, dzielenie się władzą oraz umacnianie współodpowiedzialności mieszkańców za miasto. Odwołując się do mądrości społecznej stworzono mechanizm stałych konsultacji zarówno z liderami opinii, jak i wszystkimi mieszkańcami miasta.

Mieszkańcy, przy wsparciu pracowników urzędu miejskiego, ekspertów, liderów społecznych i gospodarczych tworzyli niniejszy dokument w trwającym niemal rok procesie. Wyniki debat, partycypacji i konsultacji społecznych nie odbiegają od wniosków, które wysnuć można z analiz i diagnoz, przy czym w wartościowy sposób te analizy i diagnozy uzupełniają.

Koncepcja założeń Strategii powstała jesienią 2012 roku, przy okazji organizacji kongresu *Miasto Plus. Zarządzanie Metropoliami XXI wieku*. W lipcu 2013 roku powołano Zespół Roboczy ds. Strategii Rozwoju Gdańska 2030 Plus, który sterował, moderował oraz organizował proces i debaty. Ważnym wsparciem były spotkania Rady Programowej Strategii Rozwoju Gdańska 2030 Plus, w skład której weszło grono 23 liderów środowisk gospodarczych, naukowych, społecznych i politycznych Gdańska. Zasadniczym etapem tworzenia Strategii był udział mieszkańców, zainicjowany przez ankietę internetową *Jaki będzie Twój Gdańsk w 2030 roku?*, w której udział wzięło ponad 3000 osób. Zrealizowano również badania społeczne przeprowadzone na reprezentatywnej próbie 1000 mieszkańców, diagnozujące postrzeganie miasta oraz zmiany rozwojowe w ciągu ostatnich lat. Kolejnym źródłem informacji o stanie potrzeb społecznych był kwestionariusz ankietowy *Jaki będzie Gdańsk w 2030 roku?*, na który odpowiedzieli przedstawiciele uczelni, biznesu, instytucji i organizacji. Ważny instrument służący komunikacji i bieżącemu relacjonowaniu procesu budowania Strategii stanowi strona internetowa www.gdansk.pl/strategia.

Proces budowania Strategii Rozwoju Miasta był wielostopniowy, otwarty i elastyczny. Bazując na wiedzy, zaangażowaniu, różnorodności i mądrości gdańszczan stworzono wspólną wizję, priorytety i cele. Poniższy diagram przedstawia etapy i elementy procesu wyłaniania się i określania strategicznych kierunków rozwojowych Gdańska. Z założenia był to proces

otwarty dla wszystkich mieszkańców. Proces, który sam w sobie stał się wartością, będzie kontynuowany i umacniany w następnych latach.

Zasadniczym etapem prac nad tworzeniem Strategii była możliwość dzielenia się przez mieszkańców pomysłami na rozwój miasta podczas otwartych spotkań. Do pracy nad założeniami do dokumentu Strategii zaangażowano ekspertów dnia codziennego – mieszkańców, których obserwacje, doświadczenia i pomysły są odzwierciedleniem realnych potrzeb i wizji rozwojowych Gdańska. Potrzeby te przedyskutowano podczas 12 spotkań zrealizowanych we wrześniu i październiku 2013 roku, w 12 dzielnicach miasta: Przymorzu Wielkim, Wrzeszczu Górnym, Oruni-Św.Wojciech-Lipce, Oliwie, Śródmieściu, Pieckach-Migowo, Zaspie Młyniec, Młyniskach, Siedlcach, Chełmie, Przeróbce, Osowie. Spotkania miały charakter warsztatowy – odbywały się na zasadzie „burzy mózgów”. Zadaniem uczestników było określenie kierunków rozwoju oraz konkretnych działań, które służą podniesieniu jakości życia. Uczestnicy spotkań skoncentrowali się na: edukacji, informacji, gospodarce morskiej, innowacjach technologicznych, bezpieczeństwie, mobilności, współdziałaniu, zdrowiu, kulturze i integracji lokalnej w przestrzeni sąsiedzkiej.

Etap partycypacyjny w procesie budowy Strategii Rozwoju Miasta obejmował również spotkania z uczniami szkół ponadgimnazjalnych w Gdańsku oraz studentami. Dodatkowo odbyły się spotkania z lokalnymi mediami, przedsiębiorcami, Gdańską Radą Kultury, organizacjami pozarządowymi, a także debaty poświęcone profilaktyce i promocji zdrowia, mobilności oraz rozwojowi społecznemu. Do prac włączyli się również radni Miasta Gdańska, zwłaszcza członkowie Komisji ds. Strategii i Budżetu Rady Miasta Gdańska. W spotkaniach, debatach i warsztatach uczestniczyło łącznie ponad 800 osób.

Efekty partycypacji społecznej zostały zestawione z wypracowanymi analizami SWOT, trendami rozwojowymi, opiniami eksperckimi oraz sprawozdaniem z wykonania celów Strategii Rozwoju Gdańska do roku 2015. W wyniku ich analizy wskazane zostały wspólne mianowniki, które przedstawiono w formie „chmur idei”, czyli strategicznych priorytetów. Stanowią one kluczowe wartości mające zapewnić długofalowy rozwój Gdańska. Wypracowane priorytety, wraz ze wskazanymi strategicznymi obszarami rozwoju, zostały następnie poddane szerokim konsultacjom społecznym, co pozwoliło wypracować końcową wersję dokumentu.

4. Wizja Gdańsk 2030 Plus

Wizja Gdańska w ogólny sposób wyraża najwyższy poziom celów, przedstawionych jako oczekiwany, docelowy obraz miasta w przyszłości. Dostosowana do specyfiki społecznej i gospodarczej wizja ma na celu określenie charakterystycznych cech wyrażających unikatowość potencjałów oraz warunków rozwoju Gdańska. Wizja tworzy ramy dla działań strategicznych i inspirowanie wszystkich uczestników procesu jej wdrażania do podejmowania działań zmierzających do realizacji celów strategicznych.

Wizja rozwoju Gdańska 2030 Plus jest przede wszystkim efektem wypracowanych w ramach konsultacji społecznych dalekosiężnych celów i wyobrażeń. To sami mieszkańcy wyrażali swoje wizje, marzenia i nadzieje, w jakim mieście chcieliby mieszkać oni oraz ich dzieci i wnuki Powracające na wielu spotkaniach, w ankietach oraz debatach hasła i cele pozwoliły stworzyć trójskładową wizję.

Gdańsk 2030 Plus to:

- **nowoczesna metropolia, świadoma swojego dziedzictwa wyrastającego z wolności i solidarności, kształcąca się, otwarta na zmiany i nowe idee, inicjująca je, wyprzedzająca innych,**
- **wielofunkcyjny węzeł dynamicznych przepływów ludzi i idei, technologii i kapitału, port innowacyjnej gospodarki przyjaznej środowisku, dostępna dla każdego i bezpieczna przestrzeń dla rozwoju mieszkańców i realizacji ich aspiracji,**
- **ponadregionalny ośrodek rozwoju, lider zmian na lepsze, inicjator współpracy wyzwalającej synergę działań.**

Gdańsk 2030 Plus to miasto będące na Plusie – demograficznym, obywatelskim, gospodarczym, transportowym, kulturowym:

- **zawsze o krok przed innymi - magnes przyciągający wszystko co najlepsze: kreatywnych ludzi, innowacyjne technologie, wartościowe idee,**
- **wraz z obszarem metropolitalnym, najważniejszy w tej części Europy węzeł przepływów – oparty o port, lotnisko, autostradę, kolej i rurociągi, ale także uczelnie, instytucje i firmy. To wielowymiarowa platforma, łącząca przepływy towarów, ludzi, pomysłów, informacji i kapitałów, umożliwiającą wzmacnianie synergii oraz tworzenie wartości dodanej,**

- otwarte, mobilne oraz innowacyjne, współpracujące z metropolią i regionem, umiejące cały czas uczyć się i odpowiadać na potrzeby mieszkańców,
- piękne, atrakcyjne, bezpieczne i zdrowe, rozwijające się harmonijnie, dbające o swoje dziedzictwo historyczne i walory przyrodnicze, dostępne, niewykluczające i dające równe szanse wszystkim mieszkańcom,
- zapewniające dobrą pracę, wysoką jakość życia, dające mieszkańcom powody do dumy z przeszłości i nadzieje na przyszłość.

5. Priorytety strategiczne

W społecznym procesie budowania Strategii Rozwoju, już na jego wczesnym etapie zaczęły się wyraźnie rysować wspólne mianowniki, często podkreślane przez mieszkańców, studentów, przedsiębiorców i ekspertów. Podstawy i zasady dalszego rozwoju Gdańska zaczęły się grupować wokół kilku najważniejszych priorytetów – **współpracy, otwartości, mobilności i kształcenia** – tworząc swoiste „chmury idei”. Podstawową jednak wartością miasta są jego mieszkańcy, dlatego to wokół nich skupione zostały działania oparte o wspomniane priorytety.

Koncepcja „chmur idei” nawiązuje metaforycznie do rzeczywistości, w której dziś funkcjonujemy. W rzeczywistości tej coraz większego znaczenia nabiera pojęcie ze świata informatyki - chmura (cloud), związane z przechowywaniem i przetwarzaniem informacji w zdalnych serwerach. Metafora „chmury” w planowaniu strategicznym skłania do reinterpretacji pojęć związanych z rozwojem lokalnym w taki sposób, by pojęcia te odzwierciedlały nowy typ relacji sieciowych, charakterystycznych dla globalizującego się świata. Koncepcja chmur operuje elastycznym i otwartym zestawem pojęć i priorytetów, integrujących kwestie w różny sposób odnoszące się do właściwości systemów terytorialnych czy tematycznych.

Przedstawione „chmury idei” wskazują nie tyle cele, ile – znacznie ważniejsze dla długofalowego rozwoju – wartości, na których budować należy pomyślną przyszłość Gdańska w trudno przewidywalnej przyszłości. Te kierunkowskazy rozwoju mają być zarazem jego trwałymi fundamentami chroniącymi przed krótkowzroczną perspektywą „tu i teraz”. Te „chmury” przenikają całą Strategię na każdym poziomie jej realizacji oraz każdy z obszarów rozwoju Gdańska.

Głównym podmiotem integrującym wszystkie sfery i nadrzędnym priorytetem Strategii są:

- **mieszkańcy**, dla których wysoka jakość życia w przyjaznej, dostępnej i bezpiecznej przestrzeni jest strategicznym priorytetem rozwoju każdego miasta. Darzący się zaufaniem mieszkańcy, zadowoleni z pracy i z szansami wielowymiarowego rozwoju są i pozostaną nadrzędnym priorytetem każdego działania w Gdańsku.

Cztery zasadnicze *priorytety strategicznego rozwoju*:

- **współpraca** jest podstawową wartością obywatelską, bazującą na szacunku i zaufaniu, tworzącą podstawy bezpieczeństwa i ładu społecznego. Każdy wymiar współpracy – między mieszkańcami, instytucjami, urzędami, przedsiębiorcami, samorządami – wzmacnia podmiotowość i współodpowiedzialność. To współpraca tworzy wspólnotę, jej tożsamość i wewnętrzną solidarność. Jest niezbędnym warunkiem społecznej i ekonomicznej aktywizacji i włączania każdego mieszkańca w proces rozwoju Gdańska, oparty o wymianę informacji oraz dialog ukierunkowany na współdecydowanie.
- **kształcenie** jest ustawicznym procesem uczenia się, zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji, ale także kreowaniem postaw, cech i zachowań, niezbędnych w nowoczesnym, demokratycznym i podmiotowym społeczeństwie. Kształcenie to nie tylko dobra edukacja pozwalająca realizować aspiracje zawodowe i finansowe, ale również podstawa spełnionego życia i fundament społecznego i kulturowego rozwoju.
- **mobilność** jest współcześnie filarem rozwoju miasta. Gdańsk jest silny portem i transportem, komunikacją i infrastrukturą. Mobilność ma wielkie znaczenie także w sferze przepływów kapitałowych, informacyjnych, kulturowych, wartości i wiedzy. Zdolność mieszkańców do adaptacji w zmieniających się warunkach jest ważną składową mobilności społecznej.
- **otwartość** jest niezwykle ważną cechą wpływającą na kreatywność i innowacyjność, gotowość do wdrażania nowych technologii i integracji społecznej i kulturowej. Jest to

również serdeczność i życzliwość w stosunku do przybywających do Gdańska. Otwartość bazująca na zaufaniu i szacunku to także podstawowa w demokratycznych społecznościach jawność i bezpośredniość. To otwartość zarówno mieszkańców, jak i przestrzeni miejskich.

Priorytety te, wpisane w konkretne działania, podniosą wartość lokalnych uwarunkowań, pozwalając najlepiej wykorzystać przyszłe możliwości oraz uniknąć zagrożeń rozwojowych.

6. Obszary strategicznego rozwoju

Podstawowe obszary rozwoju Gdańska na najbliższe lata wynikają przede wszystkim z obecnych uwarunkowań i trendów rozwojowych, ale także z ambicji i oczekiwań mieszkańców. Wskazują najważniejsze sfery życia społecznego i gospodarczego Gdańska.

Gdańsk ma szansę stać się europejskim centrum społecznym, kulturowym i gospodarczym, sprzyjającym mobilności, czyli szeroko rozumianym przepływom, w którym różne trendy łączą się i wzajemnie uzupełniają. Rozwijające się porty - morski i lotniczy, systemy transportowe - drogowy i kolejowy, są elementami tworzącymi obecny i przyszły, pozytywny obraz metropolii. Stanowią również znakomite przesłanki dla rozwoju usług i innych form budowania zaplecza współczesnej, nowoczesnej gospodarki. Właśnie nadmorskie położenie, gospodarka i systemy transportowe to dziś największe atuty miasta budujące wysoką pozycję konkurencyjną. **Gdańsk jako przestrzeń przepływów i inspiracji** stanowi szansę, ale i wyzwanie dla zarządzających i mieszkańców. Aby móc wykorzystać te pola rozwoju, konieczna jest ustawiczna współpraca i mobilność, kształcenie oraz otwartość, które zastosowane w poszczególnych sferach i obszarach wyznaczają konkretne cele strategiczne.

Równie ważne jak nakreślenie priorytetów rozwoju, jest wyznaczenie sposobów ich realizacji. Na poziomie operacyjnym wskazanych zostało pięć **obszarów strategicznego rozwoju** Gdańska, wokół których skupiają się najważniejsze lokalne działania i przedsięwzięcia. Ich adresatami są wszyscy mieszkańcy Gdańska bez względu na wiek, płeć, wykształcenie, status społeczny, przynależność wyznaniową, etniczną, czy pochodzenie. W myśl wartości związanych z otwartością, odbiorcami Strategii są wszyscy, dla których Gdańsk jest ważny.

Każdemu obszarowi przyporządkowane zostały zasadnicze **cele strategiczne** rozwoju Gdańska do roku 2030.

❖ **Edukacja i aktywność społeczna** to podstawa kształtowania dalszego rozwoju Gdańska poprzez:

- tworzenie skutecznego systemu wielostopniowej edukacji, w tym zawodowej, dostosowanego do potrzeb i możliwości wszystkich uczestników procesu kształcenia oraz rynku pracy,
- rozwijanie partnerstwa edukacyjnego: rodziny, szkoły, społeczności lokalnej we współpracy z pracodawcami, uczelniami i innymi instytucjami sektora publicznego i niepublicznego,

- kształtowanie mobilności społecznej i zawodowej oraz wspieranie uczestnictwa w życiu społecznym poprzez uczenie się w formalnych i nieformalnych systemach edukacji na różnych etapach życia,
- kształcenie umiejętności i tworzenie warunków dla zapewnienia włączenia społecznego oraz równych szans rozwoju i dobrych warunków życia dla wszystkich gdańszczan,
- tworzenie warunków aktywności obywatelskiej, współodpowiedzialności, samoorganizacji oraz solidarności społecznej.

❖ **Innowacyjna gospodarka i transport:**

- rozwój nowoczesnych, zrównoważonych systemów komunikacji, publicznej i rowerowej, budowa i modernizacja dróg oraz zwiększanie dostępności Gdańska,
- kreowanie otwartych i elastycznych rozwiązań biznesowych, bazujących na walorach położenia gospodarczego oraz intelektualnym potencjale miasta,
- wzmacnianie przepływu towarów, usług i wiedzy przechodzących przez Gdańsk,
- kształtowanie postaw i kompetencji służących rozwojowi kreatywnej i innowacyjnej gospodarki,
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego miasta i metropolii,
- wzrost konkurencyjności i współpraca podmiotów gospodarczych, szkół, uczelni i instytucji, zwłaszcza w zakresie gospodarki morskiej, energetyki, IT, przemysłów kreatywnych owocująca komercjalizacją wiedzy.

❖ **Przyjazna przestrzeń**

- elastyczne, optymalne i otwarte zarządzanie przestrzenią, w tym terenami inwestycyjnymi, uwzględniające zachowanie niezbędnych rezerw przestrzennych dla przyszłych opcji rozwojowych,
- podnoszenie jakości funkcjonalnych, estetycznych i przyrodniczych przestrzeni życia mieszkańców Gdańska,

- tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodzin, wzrostu liczby mieszkańców, wyrównywania szans i włączenia społecznego oraz wdrażania innowacji społecznych,
- współpraca oparta o zasadę pomocniczości podnosząca poziom i dostępność usług publicznych,
- kreowanie otwartych, zintegrowanych, bezpiecznych i dostępnych przestrzeni miejskich, zapewniających różnorodne formy jej wykorzystania,
- umacnianie otwartych przestrzeni współpracy metropolitalnej.

❖ **Kultura i tożsamość**

- ochrona i wzmacnianie materialnego i duchowego dziedzictwa Gdańska,
- umacnianie wspólnoty i tożsamości kulturowej gdańszczyzny oraz tworzenie warunków dla integracji sąsiedzkiej,
- budowanie pozycji Gdańska jako międzynarodowego centrum kultury,
- poszerzanie pola i zwiększanie dostępności kultury oraz pobudzanie rozwoju kreatywności i sztuki,
- pobudzanie pasji i zainteresowań, aktywnego udziału w kulturze oraz tworzenie warunków służących rozwojowi osobistemu.

❖ **Zdrowie i sport**

- kształtowanie prozdrowotnych postaw mieszkańców i propagowanie zdrowego stylu życia,
- współpraca międzysektorowa dla tworzenia innowacyjnych rozwiązań w obszarze zdrowia publicznego,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców i zapobieganie zachorowaniom, zwłaszcza na choroby cywilizacyjne,
- otwartość przestrzeni i instytucji dla aktywności sportowych i rekreacyjnych,
- wielopodmiotowa współpraca amatorów, zawodowców, mieszkańców, animatorów kultury fizycznej podnosząca społeczną rolę sportu oraz wspomaganie aktywności fizycznej mieszkańców.

7. Założenia wdrażania Strategii

Najważniejszym czynnikiem weryfikującym słusność założeń i celów każdej strategii jest sposób i zakres jej wdrożenia i realizacji. Niniejsza Strategia określa podstawowe priorytety i podstawy rozwoju sięgającego poza rok 2030. Jest nie tylko wyznaczeniem kierunków rozwoju, ale także sposobem ich programowania.

Strategia jest nadrzędnym elementem zarządzania rozwojem Gdańska. Wdrażanie Strategii będzie dokonywane poprzez wzajemnie uzupełniające się **Programy Operacyjne, które będą zawierać działania prowadzące do realizacji celów oraz wskaźniki ich osiągnięcia.** Każdy Program opracowany zostanie na podstawie diagnozy sektorowej oraz zdefiniowanych zagrożeń i możliwości. Programy zawierające harmonogram działań oraz plan finansowy, skorelowane zostaną z budżetem miasta i obejmą w szczególności edukację, kulturę, przedsiębiorczość, zdrowie oraz transport.

Poszczególne cele Strategii będą realizowane przez projekty i przedsięwzięcia, koordynowane w ramach Programów Operacyjnych. Na każdym etapie wdrażania Strategii konieczne jest uwzględnienie wszystkie priorytetów – wartości, określonych w procesie tworzenia Strategii. Każdy z Programów Operacyjnych, planów czy przedsięwzięć musi być wdrażany przy zastosowaniu współpracy, otwartości, kształcenia i mobilności. Współpraca powinna być zasadniczym czynnikiem tworzenia Programów Operacyjnych. Tylko programy przygotowane wspólnie z różnymi wydziałami i jednostkami miasta, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, partnerami metropolitalnymi czy przedsiębiorcami mają szansę powodzenia i osiągnięcia długofalowych korzyści.

Otwartość procesu wyłaniania projektów realizacyjnych, ich hierarchizacja oraz jawne i czytelne kryteria ich wyboru leżą u podstaw otwartego miasta, jakim Gdańsk się staje. Dostęp do informacji, kształcenie i współpraca uzupełniają otwarty charakter procesu tworzenia projektów.

Kształcenie interesariuszy i beneficjentów przyjętych scenariuszy działań, bazujące na otwartości i współpracy różnych środowisk stwarza możliwość przewidywania konsekwencji podejmowanych działań i wzmacnia odpowiedzialność za podejmowane decyzje. Mobilność jest niezbędną cechą otwartych, elastycznych rozwiązań, które powinny ulegać modyfikacjom w zależności od zmian w zakresie warunków wyjściowych i oczekiwanych efektów. Jest to szczególnie istotne obecnie w epoce zwiększonego tempa zmian społecznych i ekonomicznych.

Zasadniczym czynnikiem w realizacji celów Strategii jest konsekwencja wdrażania przyjętych rozwiązań oraz stały monitoring na każdym etapie implementacji, monitoring zarówno sposobu przygotowywania i realizacji Programów Operacyjnych, zgodnych z priorytetowymi wartościami określonymi w „chmurach idei”, jak i strategicznych celów. Otwarte, partycypacyjne i elastyczne systemy wdrażania Strategii i realizacji zadań oraz projektów, przygotowane przy szerokiej współpracy różnych środowisk oraz bazujące na nieustającym procesie uczenia się, staną się podstawą długofalowego sukcesu Gdańska i jego mieszkańców. Polityka otwartych rozwiązań, scenariusze rozwoju i sprawnej ewaluacji oraz monitoringu procesu bazować będą na otwartym systemie planowania, odpowiedzialności społecznej i systemie wsparcia decyzyjnego.

Opracowanie dokumentu:

Mariusz Czepczyński – koordynator merytoryczny,

Iwona Bierut,

Katarzyna Drozd-Wiśniewska,

Anna Czekanowicz-Drażewska,

Piotr Kowalczyk,

Żaneta Kucharska,

Tomasz Nadolny,

Emilia Salach,

Magdalena Skiba,

Joanna Stępień,

Jacek Zabłotny,

Anna Zbierska.